

О.П. Близнюк, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

А.І. Сіфурова, асп. (*ХДУХТ, Харків*)

ВИКОРИСТАННЯ СТРУКТУРНО-КЛАСИФІКАЦІЙНОГО ПІДХОДУ В УПРАВЛІННІ ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ ТОРГІВЛІ

Структурно-класифікаційні методи управління, аналізу й прогнозування відіграють важливу роль в дослідженні явищ і тому значення їх зростає. Використання структурно-класифікаційного підходу до управління оборотним капіталом підприємств торгівлі дає можливість визначати значимість, пріоритети серед чинників, методів, принципів і інших інструментів у їхній сукупності з метою встановлення раціонального співвідношення і підвищення елементів системи, робити структурно-класифікаційний аналіз формування та використання оборотного капіталу на окремих стадіях руху, трансформації та відтворення коштів.

У процесі розробки генеральної стратегії розвитку підприємства торгівлі структурний підхід дозволяє вибудувати ієрархію стратегій і рівнів управління (стратегічного, тактичного, оперативного) з урахуванням вимог композиції та декомпозиції, ранжування, взаємозв'язку та підпорядкованості різних стратегій, в межах кожної з яких розробити відповідний підхід до проведення політики управління оборотним капіталом як складової фінансової стратегії.

На макроекономічному рівні використання структурного підходу до управління дає можливість виявити ключові тенденції у формуванні обсягу та фінансової структури активів та капіталу підприємств торгівлі України, їх складових частин та елементів, з урахуванням чого розробити відповідні управлінські рішення, спрямовані на запобігання банкрутства, підвищення рівня платоспроможності та фінансової безпеки підприємств.

Класифікаційний підхід до управління оборотним капіталом підприємств торгівлі ґрунтується на виділенні, систематизації та групуванні найбільш істотних критеріальних ознак, використання яких дозволить підвищити ефективність управління оборотним капіталом на різних стадіях його кругообороту та трансформації в процесі відтворення.

Розробка критеріїв класифікації обумовлена вимогами підвищення ефективності процесу управління та розширює інформаційну базу для прийняття дієвих та обґрунтованих управлінських рішень щодо формування та використання оборотного капіталу в торговельних підприємствах з урахуванням послідовних стадій відтворювального процесу.

До найважливіших цільових класифікаційних ознак структуризації та класифікації фінансових ресурсів, які зумовлено завданнями та вимогами забезпечення ефективного процесу управління оборотним капіталом на вихідному етапі їх акумуляції, ми відносимо такі ключові критерії, які враховують ціну, ризик та строки залучення коштів з власних та позикових фінансових джерел та дозволяють оптимізувати структуру капіталу на початковій стадії.

На стадії інвестування оборотного капіталу в активи торговельного підприємства, найбільш важливою є структуризація оборотного капіталу з позиції обрання принципового підходу (консервативного, компромісного, агресивного) до фінансування різних елементів оборотних активів, що має важливе значення в процесі оптимізації та досягнення рівноваги структури балансу підприємства. Також важливим критерієм є ступінь її впливу на показники фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності тощо.

На етапі використання в діяльності (операційній, інвестиційній, фінансовій) торговельного підприємства, визначальним цільовим критерієм класифікації оборотного капіталу є рівень ефективності (рентабельності, оборотності) його використання, аналіз в розрізі елементів оборотних активів (постійної та змінної частин товарних запасів, дебіторської заборгованості, грошових коштів та їх еквівалентів) тощо.

На стадії відтворення використаного у фінансово-господарській діяльності торговельного підприємства оборотного капіталу, доцільним підходом до їх класифікації, на нашу думку, може бути рівень результативності та ефективності процесу управління. Такими критеріями класифікації може бути характер відтворення оборотного капіталу на простій або розширеній основі, що впливає на розмір отриманого прибутку; за пропорціями споживання та капіталізації чистого прибутку, що в свою чергу, впливає на зростання ринкової вартості торговельного підприємства.

Ураховуючи важливу роль та високу питому вагу позикових фінансових ресурсів у формуванні оборотного капіталу торговельних підприємств, слід особливу увагу приділити також окремій класифікації позикових коштів за різними критеріями з метою створення систематизованого інформаційного підґрунтя для прийняття адекватних та ефективних управлінських рішень в процесі залучення, розміщення та використання кредитних ресурсів в підприємствах торгівлі.